

Отже, Державна казначейська служба України, як орган виконавчої влади має розгалужену систему територіальних управлінь по всій державі, які здійснюють облік всіх бюджетних коштів, контролюють їх рух та знаходження й визначають фактичну наявність бюджетних коштів на усіх рівнях. Органи Державної казначейської служби засвідчують результат правовідносин з виконання місцевих бюджетів, оскільки вони ведуть облік усіх надходжень, що належать місцевим бюджетам. Державна казначейська служба та її управління здійснюють діяльність спрямовану на збір та концентрацію бюджетних коштів в єдиній системі рахунків, створюють та надають інформацію про стан виконання бюджетів, що дає можливість оцінити якість складеного бюджетного плану та його ефективність; перші на практиці виявляють недоліки бюджетного плану на поточний період, про що терміново повідомляють відповідний орган влади; сприяють погашенню внутрішньо-касових розривів, що сприяє економії бюджетних коштів.

АНДРІЙЧУК А. В.

Чернівецький факультет
Національного університету «Одеська юридична академія»,
асистент кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права

ТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗМЕЖУВАННЯ ФУНКЦІЙ ТА ПОВНОВАЖЕНЬ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ

Саме у функціях та повноваженнях проявляється сутність конкретного органу, його природа та соціальне призначення. На сьогоднішній день, у науковій та юридичній літературі, а також у деяких нормативно-правових актах, часто зустрічається розбіжності щодо визначення функцій та повноважень того чи іншого органу. Не виключенням є і формулювання функцій та повноважень Національного банку України — нечітке розкриття та «плутання» їх змісту, отождолення один з одним.

Функції та повноваження Національного банку України (банку) прописані у законі України «Про Національний банк України». Безумовно, їх чітка регламентація допомагає зрозуміти особливості правового становища Національного банку України та взаємодії його органів.

Щодо функцій Національного банку — ми можемо детально їх розглянути за допомогою ст. 7 вищевказаного закону. А от повноваження Банк виконує за допомогою таких своїх органів, як Рада Національного банку та Правління Національного банку. Тому, можемо зробити

висновок, що «функція» — це категорія, яка належить Банку, як центральному органу державного управління в цілому, а «повноваження» законодавцем визначається як дещо вужче поняття і має більше відношення до органів Національного банку — Ради та Правління.

Лише всебічне дослідження даної тематики, перш ніж перейти до характеристики та аналізу функцій та повноважень Національного банку України, дозволить розмежувати ці дві категорії та зрозуміти суть кожної. Для цього необхідно розглянути теоретичний аспект функцій та повноважень.

У загальній теорії держави та права функції прийнято розглядати, як «основні напрямки діяльності», «визначена робота», «коло діяльності» тощо. У контексті нашої теми доцільно брати до уваги визначення, що стосуються функцій органу державного управління та функцій держави загалом. Таке рішення обґрунтовується тим, що закон України «Про національний банк України», який детально регламентує правовий статус Національного банку України, визначає: «Національний банк України є центральним банком, особливим центральним органом державного управління». Саме тому, досить актуальним для характеристики функцій Національного банку є наступне визначення, яке міститься у юридичній енциклопедії. Функції державного управління — це внутрішньо однорідні, самостійні, спеціалізовані частини управлінської діяльності, що характеризуються цільовою спрямованістю (В. К. Гіжевський, В. В. Головченко. Популярна юридична енциклопедія. — К.: Юрінком Інтер, 2002. — 528 с.).

Цілком погоджуємося з російською вченою І. Л. Бачило, яка у своєму підручнику «Функції органів управління. Правові проблеми оформлення та реалізації» справедливо зазначає, що «функції визначають, що робить орган. Здійснюючи визначені для нього функції та повноваження, він реалізує свою компетенцію, діє у відповідності до неї та в її межах». (Бачило И. Л. *Функции органов управления. Правовые проблемы оформления и реализации* / И. Л. Бачило. — М.: Юрид. лит., 1976. — 200 с.)

Держава задля здійснення своїх основних завдань, що обумовлені її соціальною сутністю, виконує багато функцій — політичну, правову, економічну, соціальну тощо. Національний банк України є одним із основних інструментів, за допомогою яких відбувається реалізація функцій держави, як внутрішніх, так і зовнішніх. Саме тому, функції Національного банку можна розглядати і як вид функцій держави.

Функції держави - це основні напрями діяльності держави, що розкривають її соціальну сутність і призначення в суспільстві (Молдован В. В., Чулінда Л. І. *Правознавство* 2-ге вид. — Навчальний посібник / В. В. Молдован, Л. І. Чулінда. — К.: Центр

учбової літератури, 2010. — 184 с.). Схоже визначення надають і автори Зайчук О. В. та Оніщенко Н. М. вказуючи, що: «основні функції сучасної держави — це визначені її соціальним призначенням основні напрями діяльності держави» (Зайчук О. В., Оніщенко Н. М. Теорія держави і права. Академічний курс. Підручник / За ред. О. В. Зайчука, Н. М. Оніщенко. — К.: Юрінком Інтер, 2006. — 688 с.).

Аналогічні за змістом і визначення російських вчених. Функції держави — це основні напрями діяльності держави щодо вирішення цілей та завдань, які стоять перед нею (Матузов Н. И., Малько А. В. Теория государства и права: учебник. / Н. И. Матузов, А. В. Малько. — Юристы, 2004. — 512 с.). Алексеев С. С. визначає функції держави, як основні напрями її діяльності, що виражають суть та соціальне призначення, цілі та задачі держави щодо управління суспільством у властивих їй формах та властивими їй методами (Алексеев С. С. Теория государства и права. Учебник для юридических вузов и факультетов/ С. С. Алексеев. — М.: Норма, 2005. — 496 с.).

Що ж до повноважень, то загально відомо, що це сукупність прав та обов'язків. Сміливо можна стверджувати, що така категорія є ознакою приналежності розглядуваного правового інституту до публічного права. Адже, найважливішою умовою задоволення суспільних інтересів є те, що кожний орган публічної влади повинен точно знати, що він може робити, а що — ні, а також знати умови та межі своєї діяльності. Вся діяльність юридичних осіб публічного права визначається набором їх повноважень.

Як зазначалось вище, свої повноваження Банк виконує за допомогою Правління та Ради. Так, ст. 9 ЗУ «Про Національний банк України» визначає повноваження Ради, і серед них: здійснення контролю за проведенням грошово-кредитної політики; прийняття рішення про збільшення розміру статутного капіталу Національного банку та ін. Повноваження ж Правління визначені у ст. 15: прийняття рішень щодо банківського нагляду та регулювання, затвердження штатного розпису Національного банку та форми оплати праці тощо.

Отже, враховуючи вищевикладене, можна сформулювати висновок, згідно якого Національний банк України виконує свої функції як єдиний орган, а повноваження — це особливість Правління Банку та його Ради. Тому, недоречним буде словосполучення «повноваження Національного банку України», оскільки, відповідно до Закону повноваженнями наділяються Правління та Рада Національного банку, а сам Банк виконує функції. Разом з тим, повноваження та функції тісно взаємопов'язані і не можуть існувати один без одного, адже перші завжди направлені на виконання останніх.